

uw ouders... aan Livina. Bevestig hun naam niet verder dan ge reeds hebt gedaan !

— Zij ook zijn de slachtoffers van Pol van Rooze's boeverijen ! Agneta, het hindert me vreeselijk, wat ik nu doe..., maar er is geen andere weg. 'k Herhaal het, zelfs met geweld moet ik u beveiligen voor een vreeselijk lot.

— Welke huichelarij ! Maar meent ge het dan in ernst, dat ik u vergezellen zal, wie weet naar welk dievenhol !

— Wat ik doe geschiedt in hoogen ernst, doch ik breng u bij eerlijker menschen dan Pol van Rooze en zijn vrienden.

Wouter sloeg Agneta zijn mantel om, als beschutting tegen de koude.

En het meisje begreep, dat ze gehoorzamen moest, wilde ze niet geheel als gevangene behandeld worden. Ze rekende nog op de goede gevoelens van Wouter en hoopte, dat hij straks tot inkeer komen en haar vrij laten zou. Zwiingend stapte ze thans mee...

Ook Wouter hield zich stil. Ja, hij voelde wel, hoe de schijn nu zeer tegen hem was en Agneta hem hard beoordeelen zou. Maar dat zou terecht komen. Hij was blij haar uit de macht van zijn vijand te hebben gehaald. Hij verdedigde haar en tevens zijn eigen goed recht. 't Was nu een

Niet te luid ! waarschuwde Pol (blz. 330).

openlijke strijd tegen van Rooze

Doch waar zou hij Agneta heen voeren. Hij kende geen andere schuilplaats dan den onderaardschen kelder. Er waren daar afzonderlijke vertrekken en voorloopig kan Agneta er in een logeeren...

De mannen begaven zich derwaarts. Eindelijk sprak Agneta weer.

— Zijt ge nu nog niet tot betere gedachten gekomen ? vroeg ze.

— Ik blijf bij mijn plan, antwoordde Wouter. Gij zult niet de vrouw van Pol van Rooze worden. En ik verzeker u, dat ge me later zult dankbaar zijn om mijn daad. Nu weet ge niet, wie van Rooze is...

— Een eerlijk man... en gij benijdt hem...

— Een eerlijk man ! Hij heeft de arme Roza ontvoerd.

— Laster !

— Ik heb hem gezien, dien namiddag, te Brugge. Hij was dronken en zijn

taal tot het dienstmeisje was laf en laag. Hij verleidde Roza en vroeg wanneer ze hem zou volgen, het was een afspraak tusschen hen, een reeds voorbereid plan.

— O, en hij is ook de moordenaar zeker !

— Dat zeg ik niet ! Ik heb een vreemde vrouw gezien... Was zij een bedrogene, ook een slachtoffer van Pol van Rooze en nam ze wraak ?... Maar wat baat het of ik dit alles voor het gerecht breng... Van Rooze kan geen kwaad doen, want hij is de vriend der Spanjaarden. Men ontziet en vreest hem ! Dus geen onderzoek op mijn verklaringen... Geen onpartijdigheid... Liever sleurt men mij naar de pijnbank.

— Uw woorden maken geen minsten indruk op mij, hernam Agneta. Deze eerlooze daad teekent u genoeg. En nogmaals eisch ik van u, mij terug te leiden naar mijn woning.

— Neen !

— Dan weet ik, wat van u te denken !

— O, ge hebt mij reeds voor alle anderen gevonnist, toen, in mijn eigen huis !

— Omdat ik meer wist dan anderen !

— Door van Rooze, door hem alleen ! En gij weigerdet naar mij te luisteren... Welnu, denk nu nog maar wat slechter over me... de toekomst zal me verrechtvaardigen... Ik kan u niet in vrijheid laten...

— Dus ben ik uw gevangene !

— Neen, mijn beschermeling, Agneta...

— Laat die veinstaal maar na... Zult ge me ook vermoorden als Roza ! Moet ik eveneens naar het Vijverhuis te Loo ?

— Dat is hard en wreed...

— Ik vind, dat de juffer veel te vrij van zeg is, merkte een der mannen op.

— Stil, stil... vermaande Wouter...

Weer heerschte stilzwijgen... En zoo bereikte men de schuilplaats bij de duinen. Het groepje trad den kelder binnen en de komst van Agneta wekte daar onder de mannen groote opschudding. Isegrim stond op en kwam bij Wouter.

— Gij weet nog niet, wat er sedert uw vertrek gebeurd is, zei hij.

— Is jonkvrouw Jacqueline bevrijd ?

— O, neen... Brave kerels hebben een poging gewaagd, welke mislukte en het leven kostte van een dappere... Daar in den hoek ligt het lijk van Jozef, die eens uw vaders dienaar was... Toen heb ik zelf mijn kind voor het vreeselijk lot willen beveiligen. En Isegrim vertelde wat hij gedaan had.

Wouter luisterde ontsteld toe.

— Dat was hard, zei hij.

— Ja, maar geruster zou ik zijn, indien ik wist, dat Jacqueline waarlijk dood was... Misschien heb ik haar slechts gewond... O, die gruwelijke onzekerheid... Een bode is heengegaan om nieuws. En wat hebt gij gedaan... Is die dame jonkvrouw van Ramsdijk ?

— Ja...

— En is ze genegen ons te helpen, in geval mijn dochter nog leeft ?

— Hellas, neen !

— Waarom brengt ge haar dan hier !

— Ik heb haar ontvoerd, om haar te beveiligen voor jonker van Rooze.
 — Dus gij hebt uit wraak gehandeld! En ik heb u gezegd, dat wij een hooger doel betrachten... en ik zoo uw bondgenootschap niet aanvaarden kan.
 — Niet uit wraak, maar uit liefde voor Agneta, nam ik haar mee... En was het voor Vlaanderens heil, dat gij Adelida Prijcke schaaktet!

Even laaide toorn in Isegrims blik...

— Matigt ge u het recht aan, mijn daden te beoordeelen? vroeg hij.

— Neen, maar is van Rooze geen vijand, nu als schout van Nieuwpoort! En ik wil u ook steunen in den strijd tegen den Spanjaard... Mijn besluit is genomen... Ik vraag u nu gastvrijheid voor jonkvrouw van Ramsdijk. Zij is de verloofde van jonker van Rooze...

— Ha, de verloofde van jonker van Rooze, den nieuwen schout, in wiens macht Jacqueline is, indien ze nog leeft... Welnu, heer van Dillen, ge hebt mij een nieuwe gijzelaarster bezorgd...

— Wat bedoelt ge?...

— Jonkvrouw van Ramsdijk is de verloofde van Pol van Rooze en ge brengt haar hier. Dan zal ik aan den schout van Nieuwpoort melden, dat ik zijn bruid zal behandelen, zooals hij mijn dochter behandelt... Ge begrijpt me...

Wouter schrok geweldig.

— Daartegen verzet ik me! zei hij op heftigen toon.

— Dat baat u niet! Oog voor oog, tand voor tand... God geve, dat ik mijn kind gedood heb... Dan valt mijn eisch natuurlijk. Maar zoo niet... ik herhaal het... oog voor oog, tand voor tand! Ik grijp elk middel aan, om mijn dochter te beveiligen.

— Dan moet ik jonkvrouw van Ramsdijk in vrijheid stellen.

— Doe het... en ik neem haar gevangen! O, ik weet het, het is niet ridderlijk. Maar men dwingt mij tot harde maatregelen. Ge brengt me een borg...

— En ge noemt dat eerlijk? Agneta van Ramsdijk is mijn verloofde...

— Ze verstoot u, want slechts door hulp van mijn mannen kondt ge ze hier brengen. Welnu, dan is ze mijn gevangene en ik trek er partij van... Alle middelen pak ik aan... Ware ze uw verloofde, kwam ze hier vrijwillig, ik zou niet zoo handelen, want dan behoorde ze den Nieuwpoortschen schout niet toe.

— Maar ze zal inzien, dat van Rooze haar bedriegt. Eens beminde ze mij.

— Ik houd geen rekening met mogelijkheden, maar met de werkelijkheid. Door die jonkvrouw heb ik vat op van Rooze. We zullen nu eerst nader nieuws afwachten.

Van Dillen wilde Isegrim nog tot andere gedachten brengen, maar de hoofdman maakte een eind aan 't gesprek en liet Agneta naar een bijzondere kamer brengen.

De jonkvrouw wierp op Wouter een blik, die dezen tot in de ziel drong... Neen, zoo had van Dillen zich de gevolgen van zijn onbezonnen daad niet voorgesteld... Hij was woedend, doch gevoelde zich vooreerst machteloos. Zou Agneta nu boeten voor de behandeling van Jacqueline!... Het was gruwelijk...

Isegrim zat weer in gepeinzen.

— Ik hoop dan maar, dat zijn kogel doel heeft getroffen, mompelde Wouter en in sombere stemming nam hij plaats bij het vuur, wachtend op den bode, die tijding brengen moest over de heks van Nieuwpoort...

Wouter gevoelde spijt over zijn optreden..

VAN ROOZE'S BEZOEK.

Pol van Rooze klopte op de woning van baron van Ramsdijk. Hij kwam zijn verloofde bezoeken.

— Fien, niet open doen... niet open doen! Het zal weer iemand van Isegrim zijn.

Van Rooze hoorde de woorden en herkende de stem van baron van Ramsdijk. Hij schrok geweldig. Dadelijk floot hij. Twee mannen snelden nader. Het waren twee schoutsdienaren, die hij uit voorzichtigheid tot in het park mee genomen had, want de nieuwe magistraat waagde zich niet alleen buiten Nieuwpoort.

En nu riep hij luid :

— Baron van Ramsdijk... doe vlug open... ik ben het, jonker van Rooze.

— Niet open doen, Fien! klonk het weer.

— Maar het is jonker Pol, wedervoer de meid.

— Ja, en ik heb schoutsdienaren bij me! hernam van Rooze. Toe, talm niet...

Hij was zelf voor een overval bevreesd en zou binnen veiliger zijn dan buiten. Fien ontsloot de deur en haastig stapte van Rooze met zijn knechten binnen.

— Grendel de deur! gebod hij.

In de gang stond de baron, bleek en bevend, en opgewonden riep hij nu uit :

— Agneta is ontvoerd!

— Wat, Agneta ontvoerd! herhaalde van Rooze, diep ontsteld. Door Isegrim?

— Neen, door Wouter van Dillen, antwoordde Fien.

— Maar die spant met Isegrim samen! beweerde de oom der jonkvrouw.

— Mijn Hemel, Agneta ontvoerd! stamelde van Rooze, werkelijk zeer geschokt door deze tijding. Maar hoe is dat gebeurd?

— De jonkvrouw verwachtte u, vertelde Fien.

— Ja, dat is zoo...

— En er werd geklopt. Ze deed zelve open en riep me toe, in de keuken te blijven. Ik meende, dat gij het waart, want de bezoeker en Agneta gingen in de kamer.... Ik kwam voorbij de deur...

Van Rooze begreep wel, dat Fien voor luistervink gespeeld had.

— En ik hoorde de stem van Wouter van Dillen, vervolgde Fien.

— En ge vergist u niet?

— O, neen...

— Had Agneta hem dan in de kamer gelaten?

— Ik denk het...

— Neen, de brutale rekel moet er binnengedrongen zijn ! beweerde van Ramsdijk.

— Maar heeft Agneta dan niet om hulp geroepen ?

— Neen ! zei Fien. Tenminste niet in de kamer. Ik hoorde beiden heftig spreken... Wouter wilde de jonkvrouw overtuigen, dat hij onschuldig was... Wat later waren beiden aan de voordeur. Toen riep de jonkvrouw om hulp... Ik haalde mijnheer... Maar hij durfde niet naar buiten gaan. We begrepen toch, dat Wouter van Dillen Agneta dwong, hem te vergezellen.

— Wat kon ik doen ? vroeg van Ramsdijk. De schelm was natuurlijk niet alleen. In het park stonden zijn helpers, die duivelsche kerels van Isegrim. O, jonker van Rooze, gij blijft vannacht met uw mannen hier, niet waar? Ik vrees, dat er anders nog iets zal gebeuren.

— Hier blijven en Agneta aan haar lot overlaten, zeker ? Ik zal de hulp inroepen van Spaansche soldaten en den vrouwenroover, den eerloozen lafaard najagen. Ha, zullen er nu nog twijfelen aan de schelmerij van jonker van Dillen ?...

— Hij moet slecht zijn van zijn hoofd tot zijn teenen, verzekerde de baron. Ik heb het altijd gedacht. En daarom wilde ik hem niet tot schoonzoon. O, kunt ge niet alleen naar Nieuwpoort terugkeeren en uw knechten hier laten ? Ik zal een groot vuur voor hen aanhouden...

— Baron, 't spijt me, doch ik mag dat niet doen.

— Ge zijt immers schout...

— Juist, omdat ik schout ben. Maar ik zal u mijn eigen knecht zenden, Karel, en dat is een kerel, die den duivel niet vreest. Houd u gereed, om hem binnen te laten als hij klopt. Voor wachtwoord zal hij Agneta zeggen.

— Zendt gij hem onmiddellijk ?

— Ja..., dat beloof ik u.

— Jonker, ge komt voorbij het huisje van Johannes, mijn koetsier. Zeg hem, dat hij den heelen nacht in mijn huis moet doorbrengen en dat hij zijn roer mee neemt.

— Met Johannes kunnen we niets doen ! verklaarde Fien. Die is zelf zoo bang als een wezel. Als jonker van Rooze nu een flinken kerel zendt, is het toch genoeg.

— Maar komt hij zonder uitstel ? vroeg van Ramsdijk.

— In een half uur is hij hier ! verzekerde van Rooze. Wel, wel, Wouter van Dillen doet van zich spreken. Eerst Roza ontvoeren en nu Agneta... Maar hij zal er voor boeten !

De nieuwe schout verliet met zijn dienaren het huis. Ongerust stapte hij door de dreef, als vreesde hij ook overvallen te worden. Maar veilig bereikte het drietal de stadspoort. Onderwege was er bijna niet gesproken geworden.

IN DE GEVANGENIS.

Ondanks den avond heerschte te Nieuwpoort nog groote beweging. De gansche bevolking bijna was op straat geweest, om de heks te zien... Eerst liep er een gerucht dat ze bevrijd was... dan dat haar vader ze dood geschoten had... Maar daar verscheen de kar tusschen soldaten, en op de bank

zat Jacqueline, de heks van Nieuwpoort, bleek, schuw nu voor die opdringende, woelige, weldra jouwende menigte.

De menschen waren voldaan. Ze zagen de toovenares, waarover men zoo veel gesproken had. Ze wisten, dat ze nu onschadelijk was en haar straf zou ontvangen...

Maar niet allen gingen dadelijk naar huis. Overal stonden thans nog groepjes te babbelen. Men had het over Isegrim en Wouter van Dillen, die voor ieder nu een bondgenoot was van den vogelvrij verklaarden misdadiger.

In een dier groepjes bevond zich Jan Borgelia, die Livina van Dillen het hof gemaakt had.

— Ja, vrienden, zei hij, het is vandaag een voorname datum in de geschiedenis onzer stede, waard om in verzen bezongen te worden, verzen, die geeselen natuurlijk, verzen van afschuw en haat tegen de booze geesten. Nieuwpoort zal toonen, hoe het de macht van de hel weerstaat, en een der dienaressen van Lucifer op den brandstapel brengen. We hebben weer kunnen zien, hoe de duivel zich bedient van jonkvrouwen in schoone gedaante, want Jacqueline zat daar als een prachtig beeld. Wee, wie zich daardoor laat verleiden, wie onder haar invloed komt. Zeker heeft ze Wouter van Dillen behekt en tot zedeloosheid en moord aangezet. Niet, dat ik den jonker verschoon, het is wel, dat hij het kwaad zocht. Ge moet den afgrond mijden, indien ge er niet in vergaan wilt...

— Maar gij werdt toch aangetrokken door de schoone oogen van Wouters zuster! riep een uit de menigte.

— Gij vergist u. Ik heb daar het gevaar gezien en ben het huis van den afgedankten schout ontvlucht, beweerde Borgelia. Wouter beviel me niet. Ik las de zonde in zijn oogen, die immers de spiegel der ziele zijn.... Nieuwpoort zal het kwaad uitroeien.. In de stadsgeschriften berust nog het proces Van Jeanne Panne, die hier op de Markt door het vuur verteerd werd. Ik heb dat onlangs nog bestudeerd.

Doch Borgelia werd in zijn uitleggingen gestoord door een bevel van de schoutsknechten, die de menigte geboden huiswaarts te gaan...

Van Rooze was zijn woning binnengetreden.

— Nu al terug? vroeg Karel, zijn knecht.

— Ja...

— Niet goed ontvangen door den ouden vrek?

— Agneta is ontvoerd...

— Wat!

— Door Wouter van Dillen!

Karel barstte in lachen uit.

— Neem me niet kwalijk, jonker, zei hij, het is onbehoorlijk, maar die grap is kostelijk. Gij onderhandelt met dien uitgedroogden oom, wiens tronie een goudstuk is en oogen diamantjes zijn... wij doen alles om Wouter te verwijderen en dat lukt, maar op eens maakt die kerel kort spel en kaapt hij uw liefje weg. Onder ons mogen we wel zeggen, dat het een behendige streek is!

— Ik vind die zoo vroolijk niet!

— Dat begrijp ik... En als schout, zijt ge dubbel bedot! Wouter van Dillen wijdt uw nieuw ambt met een stout stukje in!

— Hoe kon ik het verhinderen, als de schavuit met list te werk gaat ! Van Rooze vertelde, hoe alles toegegaan was.

— Neen, gij kondt dat niet beletten, meester, erkende Karel, maar zoo oordeelt het volk niet. Het is geen gelukkig begin.

— Ik stoor mij aan het domme volk niet. Ik zal om soldaten vragen...

— En Wouter laten opsporen ?

— Natuurlijk !

— Hij zit bij zijn vriend Isegrim...

— Hoor eens, we redeneeren daarover niet verder. Gij moet naar baron van Ramsdijk gaan. 'k Heb hem beloofd, dat ge vannacht zijn huis zult bewaken.

— Het is wel vriendelijk juist mij daarvoor uit te kiezen.

— Ik moet den vrek te vriend houden en kan nu geen schoutsknecht missen. Zeg aan de deur Agneta, als wachtwoord.

— Daar bij dien uitgemergelden duitenkliever honger, dorst en koude lijden...

— Er is een lieve meid...

— Dat verandert al!

— En ge eischt wijn en vuur. Als de vrek weigert, dreigt ge te vertrekken. Hij zal toegeven... want hij is veel te bang om alleen te durven blijven... Vertrek onmiddellijk... Kom morgen vroeg terug. Nog geen nieuws van Brak ?

— Neen. Bianca en Dolf zullen zich natuurlijk buiten uw gebied houden.

— Brak is sluw...

— Bianca ook ! Neen, er is geen nieuws. Ik ga dan naar die lieve meid... Hoe heet ze ?

— Fien !

— Fientje dus... Tot morgen, jonker...

Karel hoorde den klopper. De kommandant van het garnizoen wilde van Rooze nog spreken. De knecht leidde hem in de kamer en verliet dan het huis.

— Goeden avond ! riep de kommandant in het Spaansch.

Hij had blijkbaar veel gedronken; zijn gelaat was rood en zijn oogen schitterden.

— Ik kom juist van Oostende, zei hij.

— 'k Ben blij, dat ik u zie, antwoordde Pol in dezelfde taal. Ik wilde juist uw hulp vragen...

— Gij hebt een goede vangst gedaan ! De heks zit binnen en men zegt mij, dat ze een pracht van een deerne is...

— Ja.

— Dan wil ik haar zien. Ge weet, dat ik van schoone vrouwen houd.

— Maar zij is een heks...

— Bah, haar macht is nu gebroken ! Breng me naar de gevangenis.

— O, als ge daarop gesteld zijt...

— Ze moet een pracht van een jonkvrouw zijn, de dochter van Isegrim !

— Inderdaad !

— Ik ben nieuwsgierig... En is het waar, dat het geleide aangevallen werd ?

— Twee maal, doch te vergeefs... Eerst door een kleine bende, en dan van uit een schuilplaats. Den laatsten keer werd maar een schot gelost en het trof niemand. Sommigen beweren, dat het Isegrim zelf was, die vuurde. Zijn kogel raakte bijna zijn eigen dochter.

Ondanks zijn benevelde geest, vroeg de kommandant :

— Was de kogel niet voor haar bestemd ?

— Och, kom !

— Wel ja! Liever moet Isegrim zijn dochter dood zien, dan in de handen van den heksenmeester. Het zou haar veel leed besparen. Ja, dat zal zoo wel 't plan geweest zijn. Die kerels wijken voor niets!

— Ge kunt gelijk hebben.

— Laat ons nu gaan... Gij kunt straks met uw verzoek afkomen... of morgen...

— Maar er is haast bij!...

— Straks dan! Ik wil eerst die schoone deerne zien. Ik brand van nieuwsgierigheid.

Pol verliet met den Spanjaard het huis... Hij kon den kommandant, door wiens invloed hij tot dit ambt benoemd was, natuurlijk niets weigeren...

.....

De gevangenis werd door soldaten bewaakt. Men had natuurlijk aan de vroegere bevrijding van een roover gedacht en was nu op zijn hoede.

Jacqueline zat in een donker, vochtig hok. Slechts wat stroo was haar legerstede. En ze huiverde, zonder andere beschutting dan haar gewone kleedij.

Ze dacht aan den tocht van Veurne naar Nieuwpoort. De eerste aanval was mislukt en ze had Jozef zien vallen. Maar toen... Afgemat lag ze op den bodem der kar, toen ze een stem hoorde... Ze had die dadelijk herkend. Het was haar geliefde vader, die haar riep. En met nieuwe kracht was ze snel opgerezen... Toen suisde een kogel aan. En instinctmatig had ze zich neergeworpen... Dan was alles voorbij... En eensklaps had ze begrepen, wat er bedoeld en mislukt was geworden.

Vader wilde haar behoeden voor de afschuwelijke rechtspleging, voor den langzamen marteldood.... Vader had een barmhartig schot gelost... En ze was er hem dankbaar voor... O, had ze het kunnen vermoeden, hoe gaarne zou ze zich als mikpunt aangeboden hebben.

Nu was het te laat!... Ze lag hier in het vunzig hok van de Nieuwpoortsche gevangenis, overgeleverd aan nieuwe, maar even wreede rechters als te Veurne... Toch was ze nog tevreden, dat de soldaten haar vader niet ontdekt hadden. Hij moest behouden blijven voor zijn taak...

Jacqueline dacht aan wat hij al lijden moest. En ze gevoelde meer medelijden met hem dan met zich zelve... O, mocht ze sterven op dit stroo ! Kon God haar in dezen nacht wegnemen ! Doch ze zou de hand niet aan haar eigen leven slaan... Geen zelfmoord...

Aldus mijmerde de arme jonkvrouw, toen ze stappen hoorde. Een cipier opende de zware deur en trad met een lantaarn binnen. Het schijnsel viel op de rampzalige gevangene. Achter den bewaker verschenen twee mannen.

Jacqueline kende de Spaansche taal en hoorde een der heeren zeggen :

— Ha, is ons schoon heksje hier?... Laat me ze aanschouwen !

De kommandant trad binnen en bleef voor Isegrims dochter staan.

- Een beeld ! riep hij uit. Jonkvrouw, ik groet u...
- Komt ge een weerlooze bespotten ? vroeg Jacqueline.
- Bespotten ! Mijn Hemel, neen ! Ik bied u mijn hulde. Gij hebt een Engengelaaft ! Sta eens op, dat ik beter uw gestalte zie.
- Lafaard ! snauwde Jacqueline hem, weer in 't Spaansch toe.
- Ze bleef zitten en bedekte het gelaat met de handen.
- Ge zijt niet vriendelijk, hernam de kommandant. En ge weigert me te laten genieten van uw bevalligheid. Verduik toch niet dat heerlijk gelaat !
- Hij wilde haar handen verwijderen, maar plots rees Jacqueline op en ze riep verontwaardigd :
- Ga heen ! Al ben ik gevangen, toch sta ik onder de bescherming van het gerecht !
- Maar ik ben de kommandant van Nieuwpoort !
- Dan toont ge u dubbel laf ! Ha, mijn vader vreest ge, voor hem beeft ge, maar de dochter komen hoonen, dat is moedig!...
- Wees niet zoo boos... Ik breng u immers mijn hulde, schoon kind. Ik zeg niet, dat gij een heks zijt. 'k Wil het niet gelooven...
- Maar buiten dit hok zult ge mij ook beschuldigen... Nu staat ge te huichelen... Uw hulde ! Houdt ge me voor een slet ? Ha, ge vergist u zeer, mijnheer !...
- Een slet ? Die gedachte is ver van mij... Wat spreekt ge vloeiend Spaansch ! Hebt gij in ons zonnig land gewoond ?
- Mijnheer, ik gebied u heen te gaan ! hernam Jacqueline.
- Ik heb juist zin, om eens lang met u te babbelen en u te troosten. Cipier, haal eenige dekens voor de jonkvrouw. Het is hier bar koud !
- Van u neem ik geen gunsten aan ! riep Jacqueline uit.
- Maar het is geen gunst. Gij hebt recht op een menschelijke behandeling.
- Er is maar één recht en dat is mij in vrijheid te stellen ! Onrechtvaardig vertoef ik hier !
- O, kon ik u maar later, gaan, mijn lieve jonkvrouw !
- Ik verbied u me zoo te noemen. Ge beledigt me !
- O, wat zijt ge toch weerstrevig. Ge legt al mijn woorden verkeerd uit. Laat ons naast elkander op dit stroo zitten en wat spreken. Ik ben uw vriend.

Weer wilde de kommandant haar hand nemen, maar Jacqueline sloeg hem in 't volle wezen, zoodat de Spanjaard onaangenaam verrast achteru deinsde.

— Dat is een gemeene heksenstreek ! schreeuwde hij woedend nu. Ha, ga niet te ver, of ik dwing u mijn lief te zijn ! !

— Raak me niet meer aan ! riep het mesje. En gij, schout van Nieuwpoort, vervolgde ze tot van Rooze, dien ze 's middags had leeren kennen, nebt gij niets te zeggen. Laat gij toe, dat ik zoo behandeld word ? Ha, mijn vader heeft gelijk... de magistraten zijn de slaven van den bezetter !

— Spanje is hier meester, gij hebt gelijk ! erkende de kommandant. Beroep u niet op den schout ! Ik doe hier, wat ik verkies. Beledig me dus niet ! Ik zal dien slag vergeten, wat ik anders nooit zou doen, maar gij zijt

zoo wonderbaar schoon ! Ha, daar is de cipier met de dekens... Ga nu kalm zitten, Jacqueline... En ik houd u gezelschap...

— Ge zijt dronken en laf, en ik herhaal u, blijf op een afstand. Ik zal mijn eer verdedigen ! waarschuwde de gevangene.

— Uw eer ? Ik wil van liefde spreken. Voor mij zijt gij geen heks !

— Als gij de macht hebt, laat me dan vrij....

— Wie weet, wat ik doe, als ge u eens vriendelijk betoont. Ik zal den schout wegzenden...

— Vriendelijk zijn jegens u ! Liever kom ik op den brandstapel om.

— Spreek toch niet van een brandstapel. Zoo akelig moet ge nu niet beginnen. Dat ze een oude, rimpelige tooverheks opstoken, och, de wereld verschoont er door, maar een pracht van een vrouw als gij !

Van Rooze voelde zich onaangenaam gestemd. Hij mocht den kommandant hier niet alleen laten, maar hoe zich daartegen te verzetten, als de kerel het eischte ?

Nogmaals waagde de Spanjaard een poging om Jacqueline bij de hand te nemen. Het meisje week tot in een hoek.

— Ellendeling ! riep ze hem toe. Is dat uw eer als krijgsman ?

— Ik heb geen kwaad in den zin... Wees niet zoo halsstarrig. Ik zal den cipier om wijn zenden, dat zal u verwarmen ! Laat ons vrienden worden.

En hij kwam dicht bij. Jacqueline sloeg hem opnieuw en ze reet zelfs zijn wang open.

De kommandant slaakte een gil van pijn. Vloekend viel hij de gevangene aan. Jacqueline verdedigde zich hardnekkig. In de worsteling vielen beiden in het stroo.

Van Rooze sprong toe en trachtte den Spanjaard te bedaren.

— Heer, verneder u niet tegenover zoo'n deerne, zei hij. Ze wordt immers toch gestraft.

— Ge zijt beiden lafaards ! riep Jacqueline. Ha, tegenover een officier moet ik mijn eer verdedigen. Maar bij God en Onze Lieve Vrouw, ik zal het doen tot mijn laatsten snik.

Van Rooze kreeg den kommandant toch overeind. Hijgend stond deze te midden van het hok. Bloed drupte van zijn opengereten wang.

— We zullen elkaar terug zien !... siste hij.

En woedend liep de Spanjaard heen. De schout volgde.

— Laat haar die dekens behouden ! fluisterde hij tot den cipier. En mond dicht over het gebeurde... Niemand behoeft het te weten. Begrepen ? Jacqueline bleef weer alleen. Nu weende ze hartstochtelijk.

— O, vader, vader toch, had uw kogel mij getroffen ! snikte ze.

Een lange, benauwende nacht brak voor haar aan.

De buitenlucht scheen den kommandant helderder van geest te maken.

— 'k Heb eigenlijk een domme streek uitgehaald, zei hij tot van Rooze... Spreek er niet over...

— Niet te luid ! waarschuwde Pol. Daar staat een schildwacht... Wees gerust... we houden deze grap verborgen.

— En die cipier moet ook zijn mond houden...

— Dat heb ik hem al gezegd...

— O, dat is goed ! Zie, van Rooze, onder ons, officieren, heerscht veel naijver en ik heb ook mijn vijanden. Die zouden niet nalaten me in moeilijkheden te brengen, moesten ze weten, hoe ik aan die krab in mijn wang kom, en het gebeurde nog fel overdrijven.

— Verzin iets... Van ons lekt niets uit...

— Ik zal zeggen, dat ik door een onhandigen barbier zoo toegetakeld werd. Anders een verduiveld knappe deerne... De muffige rechters kunnen zich deerlijk vergissen.

— Tegen dit meisje zijn er eigenlijk geen bewijzen... Men weet niets anders, dan dat een oud wijf, dat te Brugge voor hekserij verbrand werd, om haar riep.

— Och, de heksenmeesters zoeken werk. Zoudt ge gelooven, dat ik, ondanks alles, dol verliefd ben op uw heksje...

— Kommandant, nu kom ik met mijn verzoek. Er is weer iets ernstigs gebeurd...

En eindelijk kon van Rooze de ontvoering van Agneta van Ramsdijk mededeelen en om hulp van soldaten vragen.

— Vanavond kunnen we niets doen, maar kom morgen bij me! zei de Spanjaard.

En op de Markt nam hij haastig afscheid van den nieuwen schout. Deze besteg de trappen van zijn woning. Plots schrok hij geweldig.

— Julietta... Julietta en het zwarte kruis! klonk het over 't ledige plein.

Van Rooze sidderde en angstig en gejaagd trad hij binnen. Hij sloot de deur en bleef luisteren, maar thans was het stil.

EEN BODE.

— O, die jongens, die verwenschte bengels ! kreet bakker Rolf, die een welbeklanten winkel op de Lombaardevest te Antwerpen hield. Wanhopig stond hij voor zijn toonbank, die met broodjes bedekt lag, Gisteren was een groote bestelling, waarop hij zoo sterk gerekend had, hem niet gegund, zoodat hij met een gansche vracht kleine broodjes bleef zitten. En nu eenige oogenblikken geleden, trad een jongen binnen, die met de muts in de hand, beleefd zei :

— Bakker, hebt ge nog oudbakken broodjes ?

— Zeker, mijn jongen, antwoordde Rolf. Hoeveel moet gij er hebben ?

— Geef me maar alles. Laat mij zien, hoeveel ge er nog bezit.

De bakker haastte zich om zijn waar voor den dag te halen en weldra lag de toonbank vol.

— Ze zijn al oudbakken. Uw moeder wil ze zeker drogen. Ik zal ze voor wat minder afstaan, sprak Rolf.

— Bakker, ge zijt ruim voorzien. Zorg nu maar, dat ge uw heele voorraad kwijt geraakt.

En met een spotkreet snelde de bengel heen, den bakker verbluft achter latende. Daar stond de verontwaardigde burger nu met de toonbank vol broodjes.

— Die verwenschte rakkers ! bromde hij. Gisteravond dat versje op mijn deur geplakt, en nu weer deze poets. Maar 't moet eindigen. Straks ga ik naar den schoolmeester, die zal er wel raad op weten.

Ontstemd ging hij aan de deur. Ginds liepen de jongens.

— Buurman, zei hij tot een burger, die naast hem woonde, in het huis genaamd « De Gulden Sonne », kent gij die rakkers niet ?

— Er loopen zooveel bengels, antwoordde Verhoeven (1), zoo heette de aangesprokene, dat het onmogelijk is ze uit elkander te houden. Maar doe als ik, ga naar meester Reinier, en ik verzeker u, die spot er niet mee, als zijn scholieren kwade streken verrichten.

.....

Meester Reinier woonde in de Pandstrate te Antwerpen en zijn huis viel dadelijk in 't oog, want, tengevolge van de laatste stadsordonnantie, droeg het boven de deur een opschrift, vermeldende, dat de jeugd hier onderwezen kon worden in de lees-, cijfer- en schrijfkunst.

Meester Reinier was een weduwnaar en bezat maar één kind, Jozef, die nu den leeftijd van twaalf jaren bereikt had. Zijn beroep bracht hem weinig op, want de leerlingen waren niet te talrijk, en wat ze aan schoolgeld betaalden, vormde samen slechts een mager inkomen. Gelukkig verdiende hij er nog wat bij door 's Zondags van negen tot elf en van een tot drie onderwijs te geven in de kapel der Huidevettersstraat. Want het magistraat, dat het punt van onderwijs zeer ernstig opnam, had aan de wijkmeesters en kapiteinen der burgerwacht bevolen rond te gaan, om de kinderen op te teekenen en te onderzoeken welke in de week ter school niet gingen. Zij, die in dit geval verkeerden, moesten naar de Zondagschool.

De middagschool zou beginnen en meester Reinier opende de deur. Onder wild gejoel, stootende, duwende, trekkende, vechtende, geraakte het jonge volkje holderdebolder binnen en de magister moest eenige malen de plak zwaaien, alvorens iedere scholier op zijn ruwe bank had plaats genomen. En dan gebod hij : Bidden !

Allen vielen op de knieën en lazen met luider stemme een gebed.

Lezen ! kondigde de magister dan aan. Maar hij wikte, doch de bengel, die Rolf van de Lombaardevest dien morgen een poets gespeeld had, beschikte in dit geval. Want de deur werd geopend en de bakker trad binnen. De aanblik der jeugd wekte zijn toorn weer op, want zonder eerst te groeten en het doel zijner komst bekend te maken, riep hij op boozen toon :

— Meester, er zitten hier boeven !

« De bakker van den hoek, die heeft van nacht geblazen,

De vellen van zijn broek, ze hangen voor de glazen ! »

Zoo neurieden de jongens, want 't was algemeen bekend, dat Rolf zijn

(1) Abraham Verhoeven wordt geacht de eerste te zijn, in Europa, die een nieuwsblad uitgaf met de tijdingen uit het binnen- en buitenland, waarvoor hij in 1605, van Albertus en Isabella, de toelating ontving. Dat oudst gekende nieuwsblad heette « De Tydinghen ». Een volledige verzameling der « Tydinghen », verschenen in het tijdperk 1622-1631, berust in de bibliotheek van Brussel. Verhoeven was niet gelukkig in zijn zaken : geldelijke moeilijkheden brachten hem ten onder.

versch gebakken brood door getoeter aankondigde, waarbij hij zoo hard blies, dat zijn wangen dreigden te barsten.

Reinier zag verbluft den verontwaardigden burger aan.

— Ja, meester, ik herhaal het, er zitten hier boeven !

— Dat behoeft ge me waarlijk niet te vertellen, antwoordde de magister. Hebben ze u kwaad gedaan ? Kunt ge mij de schuldigen aanwijzen ?

— Ha, daar zit hij al, riep Rolf, vooruitspringende en 's meesters eigen zoon, Jozef, vastgrijpende. Of ik nog oudbakken brood heb ! Ja, galgenaas, hier... en de verontwaardigde man hief de hand op, om den knaap eenige oorvegen te geven.

Maar Reinier kwam er tusschen en zei waardig :

— Bakker Rolf, ik ben hier baas. Zeg mij, wat er gebeurd is en geloof me, zoo hij strafbaar is, zal hij er ongenadig van langs krijgen.

— Ha ! vervolgde de ander, ik herken u, nu ik u goed zie... Ge zijt nog wel het kind van den meester. Ach, 't is toch zoo ver gekomen met de jeugd ! Waar moet het heen, waar moet het heen !

— Zoo, Jozef, zei de vader van den schuldige, gij schijnt slechte voorbeelden te geven. Bakker, zeg mij, wat hij tegen u misdeed en, zoo waar ik hier voor u sta, ik zal hem niet sparen.

Driftig verhaalde de burger de geschiedenis van 't oudbakken brood. De geheele klas schaterde van 't lachen.

— Stil ! gebood Reinier. De eerste die zich verroert, krijgt vijftig slagen.

Het schrikbeeld van blauwe plekken en een gezwollen hand bedwong de lachlust. Ieder zat in spanning hoe dat afloopen zou. Ofschoon de ordonnantie de grove woorden verbood, kon de magister onmogelijk een paar leelijke uitdrukkingen inhouden, terwijl hij zijn zoon naderde. Hij greep hem bij den arm, rukte hem uit de bank, ranselde er op met de plak, zoo geweldig, dat Rolf er zich nu mee bemoeide en verzoenend sprak :

— 't Is genoeg, meester... 't was toch eigenlijk zoo erg niet... laat hem nu maar los... ik ben meer dan voldaan.

— Daar ! bulderde de meester, zijn zoon van zich afwerpend, vanavond krijgt ge de rest. Ik zal er den boozen geest uit ranselen.

En zich op zijn stoel latende vallen, steunde hij zijn hoofd met beide handen. De gansche schooljeugd uitte haar vijandige gevoelens jegens den bakker, de een door met de vuist te dreigen, de ander door een langen neus te maken, kortom iedere scholier op zijn wijs, zoodat Rolf maar stillekens wegsloop, de opmerking makende « dat, wie zijn vader en zijn moeder vermoord had, nog te goed was, om met zulk volkje opgescheept te worden ».

De meester bleef in zijn moedeloze houding. O, die jongens ! dacht hij. Ik wil goed zijn voor hen, en 't is of ze mij sarren. Die harteloze bengels, ze brengen me naar 't graf. Alles beeft in me; dezen avond ben ik weer ziek. Ja, in waarheid, ze zijn nagels mijner doodkist !

De knapen zaten voor een wijle stil, zeker onder den indruk van de smarte van den onderwijzer. De magister kon soms zoo vreemd doen, juist alsof hij plotseling dronken werd en alles moest grijpen om zich te steunen... Eensklaps vernam men belgerinkel.

— 't Sacrement ! fluisterden de jongens. En gehoorzamende aan de ordonnantie der schooloverheid, des eerw. heeren Scholaster, kanunnik der

O. L. V. kerk en der heeren commissarissen, schepenen van Antwerpen, knielden meester en leerlingen op den vloer, biddende voor den stervende, die berecht zou worden, een Ave Salve mundi, een Pater Noster en een Ave Maria.

Eindelijk werd er aan 't eigenlijke onderwijs begonnen. Beurtelings kwamen de jongens naar voren om hunne leesles op te dreunen, terwijl de onderwijzer pennen vermaakte of uit ganzeveders nieuwe vervaardigde. Evenals later bij de catechismusles moest nog al dikwijls de plak gehanteerd worden, zoowel voor het verfrisschen van 't geheugen, als voor het handhaven der orde. Want de meesten konden hun verlangen naar 't einde der school niet bedwingen en hun ongeduld uitte zich in allërlei streken, die in de klas niet geduld mochten worden. Eindelijk kwam het einde der school...

Weer dringende en duwende geraakte 't joelig volkje buiten, waar de rust der straat weer voor eenige uren gestoord was.

— En gij, Jozef, naar den zolder. Ge moest u schamen uw vader zoo in schande te brengen!

De knaap werd naar zijn gevangenis gebracht, van waar hij echter alras wegvluchtte, door 't dakvenstertje en langs de goot, op gevaar af van beide beenen te breken. Ja, er zat een slechten aard in dezen jongen. Had men zijn poetsen nog kunnen verschoonen, zijn gedrag tegenover zijn vader, 't gemis aan eerbied en onderworpenheid, echter, dat alles getuigde van een verdorven karakter. En Reinier wist het. Ach, die jongen baarde hem veel verdriet!...

.....

Eenige jaren gingen voorbij. Jozef, nu een jonkman van achttien, was voor de dekens van 't schoolgilde geëxamineerd en mocht zijn vader bijstaan in de klas. De jeugd had meer schrik voor den zoon dan voor den vader. En menigvuldige klachten van verontwaardigde moeders over builen, blauwe plekken, stijve vingers, bloedneuzen en wat dies meer zij, maakten 't leven van den magister zuur. De ordonnantie bepaalde, dat de onderwijzers geen herberg mochten houden. Maar Jozef was zoo'n getrouwe klant van « 't Vergulden Schild », dat hij er bijna zooveel zat als de waard zelf. En toen hij op zekeren avond laat uit de herberg terugkeerde en nachtlawijt maakte, werd hij door de wacht opgepakt, en naar den Bakkerstoren gevoerd, 't gewone verblijf voor dergelijke gasten.

Jozef had een oogje geslagen op Elza, de dochter van een der geburen, een lief meisje met blond haar en blauwe oogen, met blozende wangen en twee rijen hagelwitte tanden. De maagd mocht den kloeken jongeling wel lijden en meer luisterende naar haar gevoel dan naar de wijze vermaningen van ouders en verwanten, had ze er in toegestemd eenmaal zijn bruid te worden.

— Ik zal hem wel tot betere gedachten brengen, zei ze tot zich zelve en tot anderen.

Maar hoe stond ze getroffen, toen ze vernam, dat Jozef zijn betrekking verloren had, om reden van zijn slecht gedrag en de opsluiting in den toren. Nog wreeder trof de slag haar toegebracht door de tijding, dat de jongeling spoorloos verdwenen was. Meester Reinier overleefde zijn verdriet niet Inag. Eens in de school deed hij weer zoo raar, gelijk de jongens het noemden. De aanval was zoo erg, dat hij de scholieren weg zond. En toen de geburen

kwamen zien, wat er schortte, vonden zij den gebroken man dood voor zijn lessenaar...

.....

En Jozef Reniers, de zoon van dien schoolmeester uit Antwerpen, wandelde nu in den avond op een der wegen van Veurne-Ambacht... En hij dacht aan zijn vader... en aan Elza... Hij wist, dat zijn vader dood en Elza nog ongehuwd was...

— Te Antwerpen zal ik haar ontmoeten... en dan als verlosser van onze stad, mompelde Reiniers. Misschien vergeeft ze me alles...

Hij was te Antwerpen geweest, doch als verspieder, in 't geheim en hij had zich aan Elza in de Pandstrate niet mogen vertoonen. Na zijn afstelling als onderwijzer was hij naar Holland vertrokken. Daar had hij veel ellende geleden, tot hij zeeman werd en in dienst van het land trad.

O, dikwijls brandde zijn schuld hem op het geweten!

— Ik heb den dood van mijn vader verhaast, zoo zei hij, ook nu, op dezen stillen landweg... En ik verbeurde de liefde van Elza. Misschien zal ze me weer aannemen... als ik Antwerpen help bevrijden.

Jozef wist, welk een overlast Antwerpen van het Spaansche krijsvolk had. Het garnizoen op het kasteel speelde de baas en perste soms de burgerij zware schattingen af. In Holland was Reniers anti-Spaansch geworden, maar zijn godsdienst getrouw gebleven. Of beter, hij had meer leeren gelooven en hij was overtuigd, dat een katholiek Vlaanderen toch zelfstandig zijn kon, onder bestuur van eigen zonen.

Nu de oorlog weer uitgebroken was, had Jozef Reiniers, zich aangemeld, om mede te strijden en men had hem uitgekozen voor zendingen in Zuid-Nederland... Zoo trok hij nu door Veurne-Ambacht...

Jozef Reiniers naderde het dorpje Ramscapelle en keek scherper toe, als zocht hij een herkenningsteeken. Hij bleef bij een eenzaam huis staan...

— Hier moet het zijn, mompelde hij, en zonder aarzelen klopte hij op de deur.

Een man keek door een dakvenstertje en vroeg op gedempten toon :

— Wie daar ?

— Den Lepelaar wil ik spreken...

En dadelijk werd de deur geopend...

— Ha Reiniers, gij zijt het waarlijk, zei de Lepelaar. Ik ben blij u te zien. Ge komt van Antwerpen ?

— Ja... De dans zal spoedig beginnen. Ik moet onmiddellijk Isegrim spreken.

— We gaan er heen... Ik ben gereed... We houden hier niet van talmen.

En beide mannen begaven zich op weg...

— De hoofdman verkeert in sombere stemming, zei Lepelaar en hij vertelde de geschiedenis van Jacqueline...

— Maar dat zal Isegrim niet verzwakken in zijn taak, verzekerde hij dan. We zullen dadelijk bij hem zijn...

Zoo wandelden ze naar den kelder en traden er op de bekende wijze binnen.

Isegrim had juist van den bode vernomen, dat Jacqueline ongedeerd was

en het schot dus geen doel getroffen had... En de vader betreurde het, dat hij zijn kind het lijden der beulen niet had kunnen besparen...

Nu verscheen daar Jozef Reiniers. De luitenant sprak eerst met hem en lichtte dan den hoofdman in.

— Er is haast bij zijn boodschap, zei Laurens.

— Breng den man in de nevenkamer...

Isegrim ging heen en in het ander vertrek ontving hij den bode minzaam. Hij deed zijn best, om de droeve gepeinzen te verdrijven en alleen aan het bondgenootschap te denken... En Jozef Reiniers kwam hem nu meedeelen, hoe Maurits van Nassau wilde pogen Antwerpen bij verrassing te nemen. Hij verwachtte daags voor dien aanval een krijgsbedrijf in West-Vlaanderen, dat de aandacht der Spanjaarden van Antwerpen afleiden zou. Een brief behelsde de datums.

— Dus de volgende week moeten wij hier een stad bestormen, zei Isegrim. Het zal Nieuwpoort zijn...

En in zijn hart bad hij: « O, mocht het nog bijtijds zijn om Jacqueline te bevrijden... »

Wouter van Dillen zat nog somber bij het vuur. Isegrim riep hem.

— Jonker, zei hij, wilt ge, dat Angeta van Ramsdijk niet in ongelegenheid kome... Verzin dan een middel, om de rechtspleging tegen Jacqueline een week te verdagen. Vraag mij geen naderen uitleg. Een week is genoeg. Pijnig uw hersens, om dat middel te bedenken. Ik zal er u zeer dankbaar voor zijn.

— Kon ik haar bevrijden, ik waagde er mijn leven voor, verzekerde Wouter. Maar nogmaals moet ik protesteeren tegen uw handelwijze jegens Agneta. Uw dochter zou die ook afkeuren.

— Wij redeneeren daar verder niet over! Agneta van Ramsdijk heeft me zoeven betuigd, dat zij u veracht. Ze is dus u verloofde niet, maar die van den Nieuwpoortschen schout en daarom zal ze gijzelaarster zijn! Maar vrucht de rechtspleging tegen mijn kind een week te verdagen...

— Alsof dat in mijn macht ligt, ik die mij te Nieuwpoort niet mag vertoonen!

— Ge hebt er nog kennissen...

— Die me schuldig wanen...

— Denk na... Nood zoekt list. Ook ik zal alles overwegen.

— Sta me dan tenminste toe jonkvrouw van Ramsdijk even te spreken.

— Waarom?

— Om haar te zeggen, dat ik geen schuld heb aan haar gijzelaarschap!

— O, dat kunt ge doen! Kom mee...

En Isegrim liet Wouter in een goed bemeubeld en flink verwarmd vertrek, waartoe een zijkelder ingericht was. Agneta lag op een rustbank. Op een tafel stond een kandelaar met twee kaarsen.

— Agneta, zei Wouter.

Ze rees snel op en strekte gebiedend den arm uit.

— Eerlooze, ga heen! beval ze. Hoe waagt ge het nog bij mij te komen. Nu weet ik, waarom gij mij ontvoerd hebt. Om mij borg te stellen voor een heks, die ge bemint. En mij huichelde ge over liefde!

— Gij vergist u zeer!

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.